

سندیکای صنعت برق ایران
Iran Electrical Industry Syndicate

**سندیکای صنعت برق ایران؛
تنها شکل رتبه A+ کشور**

پنجشنبه ۲۸ اسفند ۱۳۹۹

۲۸۴۷

خبرنامه روزانه سندیکای صنعت برق ایران

فرآیند رانت‌زدایی از صنایع

علیرضا کلاهی، نایب رئیس کمیسیون صنایع و معادن اتاق تهران

در حوزه صنعت آنچه در طول سال‌های اخیر در اقتصاد ایران رخ داده است، کاهش تنوع تولید و به دنبال آن از بین رفتن فرصت‌های شغلی و سرکوب درآمد بوده است. به واسطه سیاست‌های نادرست، رشد اقتصادی در صنایع ایران به صورت نامتوازن شکل گرفته است، به همین دلیل فقط شاهد رشد و رونق در صنایع بالادستی و تولیدکننده مواد اولیه بودیم که در فضایی اختصاصی فعالیت می‌کنند

سال ۹۹ با همه دشواری‌هایش رو به پایان است و ما می‌رویم تا وارد سال ۱۴۰۰ شویم؛ سالی که قرار بود براساس برنامه چشم‌انداز نقطه عطفی در رشد اقتصادی ایران و جایگاه ما در منطقه باشد. یکی از اتفاقات مهم در سال جاری تصویب قانون رفع معافیت مالیاتی صادرات مواد اولیه و خام بود که تاثیرات و دستاوردهای مثبت آن در صورت سیاست‌گذاری صحیح دولت و دستگاه‌های اجرایی در سال آینده قابل مشاهده خواهد بود.

در حوزه صنعت آنچه در طول سال‌های اخیر در اقتصاد ایران رخ داده است، کاهش تنوع تولید و به دنبال آن از بین رفتن فرصت‌های شغلی و سرکوب درآمد بوده است. به واسطه سیاست‌های نادرست، رشد اقتصادی در صنایع ایران به صورت نامتوازن شکل گرفته است، به همین دلیل فقط شاهد رشد

درباب سالی که گذشت؛

سال سخت

امسال بدون تردید سال رخدادهای عجیب و غیرقابل پیش بینی در بطن اقتصاد ایران و جهان بود. با این تفاوت که کشورهای توسعه یافته ابزارها، قوانین و اهرم‌های حقوقی مناسب و منعطفی برای مدیریت بخشی از هزینه‌ها و فشارهای ناشی از پاندمی کرونا را در اختیار داشتند اما کشورهای در حال توسعه‌ای مانند ایران نه تنها آمادگی مواجهه با موج آسیب‌زا و پرخطر بیماری و هزینه‌های ناشی از آن را نداشت بلکه عملاً در کنترل هزینه‌ها، تحمیل بخشی از آن‌ها به فعالان اقتصادی را به عنوان ساده‌ترین راهکار در پیش گرفت.

به این ترتیب در روزهای ابتدایی سال و پس از پایان دوره قرنطینه و محدودیت‌های شدید، شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی کار خود را با تنظیم دورکاری‌ها، پذیرش هزینه‌های مربوط به رعایت پروتکل‌های

سپهر برزی مهر،
دبیر سندیکای صنعت برق ایران

سال ۹۹ هم با همه افت و خیزهایش به پایان رسید. شاید کمتر کسی در روزهای ابتدایی این سال عجیب فکر می‌کرد که بیماری کرونا قرار است تا پایان سال مهمان ناخوانده مردم ایران و جهان باشد.

بهداشتی و نیز ریسک‌های جدی که جان و سلامتی کارکنانشان را تهدید می‌کرد، آغاز کردند. البته شاید اگر مشکلات محدود به شیوع کرونا و لزوم هماهنگ شدن با شرایط جدید بود، شرکت‌ها می‌توانستند پیامدهای آن را تا اندازه‌ای تحمل کنند، اما مساله جایی بغرنج می‌شد که فعالان صنعت برق به دلیل عدم دریافت مطالبات معوقشان و نیز نبود قراردادهای منصفانه برای کنترل نوسانات اقتصادی، به شدت تضعیف شده و با مشکلات جدی دست و پنجه نرم می‌کردند.

سال ۹۹ بی‌تردید یکی از سخت‌ترین سال‌های صنعت برق بود. استمرار کمبود منابع مالی و رکود شدید در صنعت برق عملاً شرکت‌های سازنده، پیمانکار، مشاور و تامین‌کننده را در شرایط سکون و گاهی سقوط قرار داد. در حقیقت وزارت نیرو که در طول همین سال جاری پیاده‌سازی طرح برق امید را به عنوان یکی از دستاوردهایش معرفی کرد، به دلیل کمبود شدید منابع مالی قادر به تعریف پروژه‌های جدید نبود و البته کاهش میزان مصرف برق به دلیل افت ظرفیت‌های تولیدی سایر صنایع هم نیاز به سرمایه‌گذاری در صنعت برق را بسیار کمتر از آنچه که باید، نشان داد.

در طول سال جاری البته جهش دوباره نرخ ارز نشان داد که قرار نیست صنعت

برق از رخدادهای گذشته عبرتی بگیرد. عدم چاره‌اندیشی برای پیاده‌سازی قرارداد تیپ، پیش‌بینی راهکار و شیوه‌ای قانونی برای جبران خسارات ناشی از افزایش قیمت نهاده‌های تولید به ویژه ارز و همچنین بلا تکلیفی قراردادهای در کوران شیوع بیماری کرونا و تلاطمات ارزی به درستی نشان داد که صنعت برق همچنان از نبود تصمیمات و اقدامات جسورانه و نجات‌بخش برای قراردادهای رنج می‌برد.

در طول ماه‌های گذشته و با وجود جهش‌های ارزی، شیوع کرونا و افزایش بی‌سابقه تعداد قراردادهای متوقف، وزارت نیرو چندین بار با اعلام تنفس از اقدامات حقوقی سختگیرانه دستگاه‌های اجرایی تحت پوشش خود، جلوگیری کرد اما هنوز هم به درستی مشخص نیست که گام بعدی پس از پایان دوره این تنفس چیست و شرکت‌ها پس از آن باید منتظر چه اتفاقات جدیدی باشند.

واقعیت این است که عدم کارایی نظام حقوقی و قراردادی صنعت برق در شرایط بحران، ریشه همه این مشکلات است که به ایجاد موج مخربی از قراردادهای متوقف منجر شده و برکناری و فسخ قراردادهای و ضبط ضمانت‌نامه شرکت‌ها، خسارات غیرقابل جبران ناشی از آن را برای شرکت‌ها به دنبال داشته، با این وجود اما هنوز هم اراده‌ای جدی

برای ابلاغ و لازم‌الاجرا کردن قرارداد تیپ در وزارت نیرو، توانیر و شرکت‌های تابعه آن دیده نمی‌شود.

به نظر می‌رسد که سیاستگذاران و تصمیم‌سازان هنوز هم نپذیرفته‌اند که بحران ناشی از اپیدمی کووید ۱۹، نوسانات روزانه و ایجاد یک سونامی بی‌سابقه ارزی، چالش‌هایی نیستند که حل آنها با اقدامات معمول و تصمیم‌گیری‌های رایج امکان‌پذیر باشد. چرا که این ترکیب ویرانگر در همه بخش‌های اقتصاد زیان‌هایی گسترده ایجاد کرده اما در صنایع زیرساختی که عمدتاً با کارفرمایان دولتی کار می‌کنند، ابعاد بحران بسیار گسترده‌تر است. به ویژه آنکه دولت در شرایط سخت تحریم‌ها، کاهش چشمگیر قیمت نفت و صادرات و زیان‌های اقتصادی ناشی از شیوع کرونا، با بی‌پولی و کسری بودجه شدید نیز دست به گریبان بوده است. درست به همین دلیل مجموعه این عوامل شرایط کنونی را برای صنایع زیرساختی به ویژه صنعت برق بسیار دشوار کرده است.

فراموش نکنیم که بدون هیچ تردیدی کارآفرینان و فعالان بخش خصوصی واقعی به عنوان راهگشای توسعه پایدار و همه‌جانبه کشور، بیشترین آسیب را از محل برهم ریختن معادلات کلان اقتصادی متحمل می‌شوند. سهم بخش خصوصی صنعت برق

که از ارکان زیرساختی و پیشرو اقتصاد کشور با خوشه‌های عظیم تولیدی و خدماتی، محسوب شده و از خدمات ده‌ها هزار کارشناس و متخصص و هزاران کارخانه، برخوردار است و نقشی برجسته در تولید ناخالص ملی ایفا می‌کند، از بحران مخرب کنونی بیش از سایر بخش‌هاست. چرا که نه تنها به دلیل کسری بودجه دولت مطالباتش را به موقع دریافت نمی‌کند، بلکه در ساختار حقوقی و قراردادی کنونی قادر به مدیریت ریسک‌های موجود نبوده و عملاً اعتبار کاری و مالی‌اش در صورت توقف و فسخ قراردادهای جاری کاملاً در مخاطره قرار می‌گیرد.

حالا اما در روزهای پایانی سال سخت ۱۳۹۹، عاجل‌ترین و کلیدی‌ترین اقدام پرداخت مطالبات بخش خصوصی است. فعالان این بخش باید توانی برای آغاز سال آینده داشته باشند و اگر در روزهای باقیمانده سال نتوانند حداقل بخشی از منابع مالی مورد نیازشان را از طریق تسویه مطالبات معوق خود تامین کنند، بدون تردید سال آینده با چالش‌های جدی‌تر و گسترده‌تری برای آنها آغاز خواهد شد.

امید که سال پیش رو سالی سرشار از برکت، تندرستی و امید باشد و سال ۱۴۰۰، روزهای بهتری را برای صنعت برق کشور رقم بزند.